

Sygn. akt III RC 89/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2017 r.

Sąd Rejonowy w Lęborku III Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Tomasz Laskowski

Ławnicy: ----

Protokolant: Justyna Szumańska

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2017 r. w Lęborku

sprawy z powództwa M. Z. (1)

przeciwko M. F. i H. G.

o alimenty

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża Powódki kosztami procesu;
3. przyznaje pełnomocnikowi powódki r. pr. K. K. ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Lęborku kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem 60/100) złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sygn. akt III RC 89/16

UZASADNIENIE

Powódka M. Z. (1) (reprez. przez profesjonalnego pełnomocnika ustanowionego z urzędu) wniosła o zasądzenie od swoich córek H. G. i M. F. alimentów w kwocie po 1.000,00 złotych miesięcznie. W uzasadnieniu pozwu opisano, że M. Z. (1) jest osobą niepełnosprawną, przewlekle chorującą i w podeszłym wieku, przebywa w płatnej placówce dla seniorów i znajduje się w trudnej sytuacji życiowej, albowiem utrzymuje się wyłącznie z emerytury w wysokości 1.176,68 złotych, która nie pokrywa jednak kosztów egzystencji (opłaty, leki). Wskazano przy tym, iż jedynym opiekunem M. Z. (1) pozostaje jej córka M. Z. (2), która nie posiada możliwości samodzielnego zaspokajania wszystkich kosztów utrzymania matki, zaś pozostałe córki nie utrzymują już z nią kontaktów.

Pozwane M. F. oraz H. G. w swych odpowiedziach na pozew zgodnie zażądały oddalenia powództwa. Argumentowały, że M. Z. (1) posiada znaczne środki pieniężne (tj. kilkadziesiąt tysięcy zł) ze sprzedaży mieszkania, a dodatkowo pobiera świadczenie emerytalne i tym samym nie znajduje się w niedostatku, ewentualnie sama mogła taki stan spowodować np. nieuzasadnioną darowizną. Wskazywały ponadto, że nie byłyby w stanie sprostać żądaniom pozwu, gdyż ich sytuacja majątkowa i zdrowotna nie jest dobra, zaś roszczenia są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Opisały także trudne relacje rodzinne z matką i konflikt m.in. z siostrą M. Z. (2) oraz synem tejże /tu vide odpowiednio: k.: 30-34 oraz 106-110/.

Wniosek Pozwanej z k. 107 o dopozwanie M. Z. (3) oddalono z uwagi na brak stosownej legitymacji i bezzasadność w świetle art. 194 § 3 kpc /vide: k. 189-189v/197/.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. Z. (1) jest matką M. F. i H. G.. Trzecią jej córką jest M. Z. (2).

/ **bezsporne** /

M. Z. (1) ma obecnie 90 lat, jest osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym, choruje m.in. na serce, nadciśnienie i tarczycę, a od ponad dwóch lat zamieszkuje w L. przy ulicy (...) w mieszkaniu należącym do jej córki M. Z. (2) (wcześniej przebywała m.in. w (...) w L. i u córki M. F.). Z kolei M. Z. (2) na stałe zamieszkuje w Niemczech.

/ **częściowo bezsporne, dowód:** dokumentacja na k.: 6-17, 248-255, 262, zeznania świadków: R. F. k. 189v-190v/197, A. F. k. 190v191v/197, P. F. k. 191v-192/197, Z. (S.) G. k. 192-193/197, M. M. k. 193-194/197 i M. Z. (2) k. 263-265/266 oraz przesłuchanie Stron na k.: 233-235 – Powódka i 241-242v/243 - Pozwane/

M. Z. (1) otrzymuje emeryturę (wraz z dodatkami: 1.176,68 zł - vide: k. 9) pozwalającą w obecnych warunkach na samodzielne finansowanie stosownej do jej stanu zdrowia opieki, a nadto wystarczającą dla bieżącego zakupu leków, jedzenia i rzeczy codziennego użytku. Dodatkowo dysponuje oszczędnościami w wysokości ponad 20.000,00 złotych pochodzącymi m.in. z transakcji sprzedaży mieszkania w 2014 roku /vide: dokumentacja z k. 262/.

/ **częściowo bezsporne, dowód:** dokumentacja na k.: 6-17, 248-255, 262, zeznania świadków: R. F. k. 189v-190v/197, A. F. k. 190v191v/197, P. F. k. 191v-192/197, Z. (S.) G. k. 192-193/197, M. M. k. 193-194/197 i M. Z. (2) k. 263-265/266 oraz przesłuchanie Stron na k.: 233-235 – Powódka i 241-242v/243 - Pozwane/

Pomiędzy siostrami M. F. i H. G. a M. Z. (2) istnieje wieloletni, silny konflikt na tle emocjonalnym i finansowym, w który doraźnie zaangażowana jest również M. Z. (1).

Zarówno M. F. (chorująca m.in. na oczy), jak i H. G. posiadają własne, niezależne źródła utrzymania na przeciętnym poziomie.

/ **dowód:** dokumentacja na k.: 37-102, 112-119, 133-172, 153-172, 229, 236-239, zeznania świadków: R. F. k. 189v-190v/197, A. F. k. 190v191v/197, P. F. k. 191v-192/197, Z. (S.) G. k. 192-193/197, M. M. k. 193-194/197 i M. Z. (2) k. 263-265/266 oraz przesłuchanie Stron na k.: 233-235 – Powódka i 241-242v/243 - Pozwane/

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią ogólnej regulacji z art. 128 krio obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny) obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo. Przy tym obowiązek ten obciąża zstępnych przed wstępnymi, a wstępnych przed rodzeństwem; jeżeli jest kilku zstępnych lub wstępnych - obciąża bliższych stopniem przed dalszymi. Krewnych w tym samym stopniu obciąża obowiązek alimentacyjny w częściach odpowiadających ich możliwościom zarobkowym i majątkowym (art. 129 krio). Nadto rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania, zaś poza tym wypadkiem uprawniony do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku (art. 133 § 1 i 2 krio). Należy tutaj podkreślić, że kodeks nie definiuje wprost pojęcia „niedostatku”. Pewną wskazówkę interpretacyjną w tym zakresie zawiera art. 135 § 1 krio, z którego wynika, iż niedostatek występuje wtedy, gdy uprawniony nie może w pełni własnymi siłami, z własnych środków, zaspokoić swych usprawiedliwionych potrzeb. Same potrzeby (materialne i niematerialne) każdego człowieka kształtują się inaczej. Obydwa te rodzaje potrzeb są ze sobą sprzężone i tylko ich łączne zaspokojenie zapewnia godziwą egzystencję. W takim kontekście można mówić o zaspokojeniu potrzeb usprawiedliwionych, które każdy uprawniony powinien mieć zapewnione. Są one uzależnione od indywidualnych cech uprawnionego, tj. od wieku, stanu zdrowia, zawodu, pozycji społecznej i dotychczasowej stopy życiowej. Za znajdujące się w niedostatku należy zatem uważać osoby, które nie mogą własnymi siłami zaspokoić

usprawiedliwionych potrzeb, nie posiadają własnych środków w postaci wynagrodzenia za pracę, emerytury czy renty ani też dochodów z własnego majątku. Nie można z kolei mówić o niedostatku osoby, która przez zbycie swego majątku lub jego części mogłaby sama, i to na czas dłuższy, z własnych środków zaspokoić swe usprawiedliwione potrzeby (wykładnię tę trzeba stosować ze szczególną ostrożnością, uwzględniając wszelkie okoliczności, m.in. stan majątkowy, położenie materialne osoby itd., która w pierwszej kolejności byłaby zobowiązana do alimentacji). Za zasadę ogólną można przyjąć w każdym razie brak obowiązku naruszenia przez uprawnionego substancji rzeczy służących do bezpośredniego zaspokajania jego potrzeb, których mógłby dochodzić od zobowiązanego. Uprawniony nie ma też obowiązku naruszania substancji, gdyby sprzeciwiały się temu zasady współżycia społecznego. Jednocześnie o możliwości zaspokajania potrzeb decydują wyłącznie własne możliwości uprawnionego. Dodatkowo, jeśli np. jedno z dzieci należycie spełnia swój moralny i ustawowy obowiązek alimentacyjny wobec matki, to nie zwalnia to pozostałych dzieci od alimentowania matki stosownie do ich możliwości zarobkowych i majątkowych (obowiązek pieniężny) / vide: komentarze: KRO G. 2016, wyd. 5, Alimenty KRO red. I. 2016, wyd. 4, a także: wyrok NSA z dn. 04.10.2011 r. w sprawie II FSK 631/10, wyrok SN z dn. 20.01.2000 r. w sprawie I CKN 1187/99 oraz wyrok SN z dn. 05.05.1998 r. w sprawie I CKN 242/98/.

Najistotniejszym i pierwszoplanowym zagadnieniem w przedmiotowej sprawie pozostawało bez wątpienia ustalenie czy i ew. w jakim zakresie Powódka pozostaje aktualnie w niedostatku. Był to tutaj warunek konieczny dla podjęcia decyzji co do samego zasądzenia alimentów i dopiero pozytywna odpowiedź w wymienionej kwestii otwierałaby drogę do dalszych rozważań, choćby w przedmiocie zakresu usprawiedliwionych a niezaspokojonych potrzeb (co do utrzymania) uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości ew. zobowiązanych.

W opinii Sądu zaferowany w sprawie materiał dowodowy pozwalał na jednoznaczne stwierdzenie, iż Powódka nie jest osobą żyjącą w warunkach niedostatku. Zarówno bowiem z obszernych, wielowątkowych, korespondujących ze sobą w zakresie opisu egzystencji Powódki, a przez to wiarygodnych zeznaniach świadków R. F. (k. 189v-190v/197), A. F. (k. 190v191v/197), P. F. (k. 191v-192/197), Z. (S.) G. (k. 192-193/197), M. M. (k. 193-194/197) i M. Z. (2) (k. 263-265/266), potwierdzonych w istocie przesłuchaniem Stron (k. 233-235 – Powódka i 241-242v/243 – Pozwane), jak również z uznanej za wiarygodną dokumentacji (medycznej, wydruków sms) obrazującej zarówno stan majątkowy Powódki czy wreszcie charakter oraz dynamikę konfliktu rodzinnego /tu vide: k.: 6-17, 248-255, 262 – co do sytuacji Powódki; k.: 37-102, 112-119, 133-172, 153-172, 229, 236-239 – co do relacji rodzinnych Stron i M. Z. (2)/ wynikało wprost, że M. Z. (1) - pozostając wprawdzie osobą dotkniętą niesprawnościami związanymi z zaawansowanym wiekiem oraz dolegliwościami zdrowotnymi i niepełnosprawnością – posiada nie tylko własne, niezależne, stałe, pewne i nade wszystko odpowiadające jej aktualnym potrzebom źródło dochodu (emerytura służąca do bieżących płatności, w tym media w mieszkaniu M. Z. (2) – vide: k. 264/266, a nawet finansowania specjalistycznej opieki – vide m.in.: przesłuchanie k. 233-235), jak i dodatkowo od kilku już lat dysponuje relatywnie dużymi zasobami/rezerwami finansowymi (obecnie ponad 20.000 zł) zgromadzonymi w instytucji bankowej m.in. jako efekt sprzedaży nieruchomości (w porozumieniu i z inspiracji córki M. Z. (2) - tu vide: dokumentacja z k. 262 potwierdzona zeznaniami świadków oraz Stron – vide supra).

Na podkreślenie zasługuje tu również okoliczność, iż w toku procesu udało się powziąć wiedzę – i to zarówno poprzez jasne stwierdzenia w zeznaniach świadków niechętnych Pozwanym, tj. M. Z. (2) i M. M. /vide supra/, jak i na gruncie deklaracji samej Powódki – że swoistym „inspiratorem” postępowania alimentacyjnego nie była sama Powódka (oceniająca przecież stosunkowo dobrze swoją sytuację materialną – vide: k. 233v-234, tu cytaty:: „Opiekunki kupują jedzenie. Ja daję im pieniądze”, „W tej sprawie chodzi o pieniądze, ale nie wiem jakie. Mi nie chodzi o pieniądze”, „Ja mam emeryturę i bym przeżyła”, „Byłam ostatnio w banku i mam 20 tys.”, co do pozwu cytat: Nie wiem, czy ja to pisałam – może pisałam”), ale M. Z. (2), która wskazywała co prawda na potrzebę troski o matkę, ale głównie w znaczeniu emocjonalnym, rodzinnym, a nie finansowym i wskazywała na niewłaściwą jej zdaniem ogólną postawę pozwanek sióstr (vide: k. 264-265/266; argumenty dot. rzekomo nazbyt wygórowanych kosztów leczenia nie znalazły żadnego potwierdzenia). Na takie same zagrożenia dla relacji rodzinnych w dużej mierze wskazywali także pozostali świadkowie /vide supra/. Jakkolwiek w sytuacji życiowej Powódki z całą pewnością odnaleźć można deficyty, sui generis „niedostatek” w zakresie prawidłowych relacji rodzinnych doznających silnej erozji wskutek braku

porozumienia i eskalacji konfliktu pomiędzy jej córkami, to nie może stanowić to przesłanki do stwierdzenia w jej wypadku stanu niedostatku (w oparciu o treść żądania pozwu: materialnego).

Z uwagi na powyższe Sąd orzekł, jak w pkt. 1 sentencji wyroku.

O kosztach procesu (poniesionych przez Strony oraz wydatkach dot. świadka – vide: k. 202) orzeczono z zastosowaniem dobrodziejstwa z art. 102 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc, odstępując od obciążania nimi przegrywającej Powódki – z uwagi na jej podeszły wiek, charakter sprawy (rzeczywistym „inicjatorem” była tu córka M. Z. (2)) oraz konieczność zabezpieczenia kondycji materialnej, jak i zdrowotnej /vide supra/.

W zakresie wynagrodzenia pełnomocnika ustanowionego dla Powódki z urzędu orzeczono na mocy § 10 ust. 1 pkt 9 w zw. z § 4 ust. 3 stosownego dla niniejszej sprawy Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z dnia 5 listopada 2015 r.).